

LAGUTSKOTTETS BETÄNKANDE nr 10/1979-80 med anledning av landskapsstyrelsens framställning till landstinget med förslag till landskapslag angående ändring av landskapslagen om naturvård.

Landstinget har över ovannämnda framställning inbegärt lagutskottets utlåtande. Med anledning härav ber utskottet, som i ärendet hört miljövärdssintendenten Håkan Kulves, **landskapsförstmästaren Paul Holmfors** och fiskeriintendenten Carl Storå, få anföra följande.

Vid ärendets behandling i utskottet har diskussionen främst rört utformningen av 26 §. Därför har utskottet företagit en exkursion för att bese såväl täkter där täktplan uppgjorts och inlämnats till landskapsstyrelsen som helt oplanerade täkter avslutade före naturvårdslagens ikraftträdande.

I dag är den sammanlagda arealen av kommersiella täkter i landskapet c. 1.145 hektar eller 0,7 % av hela landskapets landareal. Det är således redan nu fråga om en betydande landareal avsatt för täktverksamhet och utskottet anser därför, att den framtida täktverksamheten borde om möjligt inriktas på dels krossanläggningar och dels till sjöbotten, där förutsättningar för självläkning är bättre än på land.

Utskottet har inte omfattat kravet på tillstånd för täktverksamhet utan i stället gått in för att föreslå sådana ändringar i 26 § att möjligheterna till övervakning från landskapsstyrelsens sida förbättras och att kommunerna kan påverka täktplanerna i det fall att oenighet uppstått mellan landskapsstyrelsen och den enskilde markägaren.

Överhuvudtaget är utskottets åsikt den, att kommunerna borde få större inflytande på övervakningen av täktverksamheten. Om den nu föreslagna lagändringen inte får önskad effekt, anser utskottet, att landskapsstyrelsen borde överväga att komma med förslag till en sådan ändring av lagen, att tillstånd för öppnande av täkt skulle beviljas av en kommunal myndighet, exempelvis av byggnadsnämnden och att denna nämnd även skulle handha övervakningen av täktverksamheten i kommunen. Endast i fråga om täkter av stor omfattning kunde landskapsstyrelsen vara tillståndsmyndighet. Innan kommunerna dock påföres sådana uppgifter bör de beredas tillfälle att yttra sig över förslaget.

Detaljmotivering.

25 §. Efter utskottets omformulering torde det framgå ännu tydligare att paragrafen avser även sådan förfulande upplagring som skett före lagens ikraftträdande.

26 §. Vad beträffar denna paragraf har utskottet, av skäl som nämns i den allmänna motiveringen, inte omfattat framställningen utan i stället preciserat innebörden av paragrafens tidigare lydelse. Även paragrafens 3 mom., vilket inte fanns med i framställningen, har medtagits eftersom där sanktionsreglerna omarbetats och anpassats till ändringarna i 2 mom. De stadganden som gäller för husbehovstäkter har utskottet inte funnit anledning ändra utan har ansett den allmänna rekommendationen i 1 mom. för deras del tillfyllest.

Utskottet har erfarit, att ett stort problem med täktverksamheten varit att täktplan inte alltid uppgjorts och fastställts före öppnandet av täkten, och då myndigheterna sedan fått vetskap om den nya täkten har den i vissa fall redan varit exploaterad och mycket svår att återställa i godtagbart skick. Genom att studera uppgjorda täktplaner har utskottet kunnat konstatera att det, om täktplan uppgöres före verksamheten påbörjas, är fullt möjligt att begränsa och i många fall även undanröja verksamhetens i allmänhet skadliga inverkan på miljön.

Med beaktande av att den nu föreslagna ändringen av 26 § innebär endast en komplettering av paragrafen i dess tidigare lydelse, har utskottet stannat för att straffsanktioner och andra sanktioner än i 3 mom. nämnda inte skulle tillämpas för de fall att markägaren bryter mot stadgandena i 2 mom.

26a §. Paragrafen har ändrats så att det därigenom tydligt framgår, att paragrafen avser kvalificerad nedskräpning med avfall och inte bagatellartade förseelser.

26b §. Här har ordet 'välla' ersatts av 'förorsaka' för att därigenom även innefatta avsiktlig nedskräpning. I paragrafens 2 mom. har införts hänvisning till landskapslagen om hantering av avfall, som är under behandling i landstinget.

28 §. Utskottet har infört ett tillägg så att landskapsstyrelsen inte skall kunna upphäva fredningsbeslut utan att vederbörande kommun eller markägare givits tillfälle att yttra sig.

Slutstadgandet. Utskottet föreslår att lagen skulle träda i kraft den 1 augusti 1980. För att markägare efter den 1 december 1980 skall få fortsätta annan

täktverksamhet än för husbehov, fordras att verksamheten bedrivs enligt en av landskapsstyrelsen godkänd plan.

Med hänvisning till det anförda får utskottet vördsamt föreslå

att Landstinget måtte antaga lagförslaget sålydande:

L a n d s k a p s l a g
angående ändring av landskapslagen om naturvård.

I enlighet med landstingets beslut
ändras 25 §, 26 § (uteslutn.), 2 och 3 mom., 28 § 1 mom. och 35 § 1 mom. landskapslagen den 23 maj 1977 om naturvård (41/77) samt fogas till lagen nya 26a och 26b §§ som följer:

25 §.

Annat material än trävaror och lantbruksprodukter och -föremådenheter får inte utanför område med fastställd stads- eller byggnadsplan hållas upplagrade så att landskapsbilden sedd från allmän kommunikationsled eller allmän plats förfulas.

26 §.

Markägare skall, innan annan täkt än husbehovstäkt öppnas, anmäla härom till landskapsstyrelsen och bifoga en täktplan av erforderlig omfattning. Täktplanen skall även innehålla utredning om de åtgärder, som kommer att vidtagas för att undanröja eller begränsa företagets skadliga inverkan på naturmiljön. Kan täktplan inte omedelbart godkännas skall landskapsstyrelsen med angivande av skälen därtill bereda sökanden och kommunen tillfälle att yttra sig innan ärendet slutligt avgöres.

Har annan täkt än husbehovstäkt öppnats innan täktplan godkänts eller har nyttjande av täkt skett annorlunda än enligt godkänd plan, kan landskapsstyrelsen förordna att täktverksamheten avbrytes och vid vite förelägga markägaren att på lämpligt sätt avhjälpa skadorna och iståndsätta området, såvida detta inte med beaktande av omständigheterna kan anses oskäligt. Vad i 33-35 §§ är sagt äger inte tillämpning vid överträdelse av stadgandena i denna paragraf.

26a §.

Envar skall tillse att han inte skräpar ned utomhus, vare sig i naturen eller inom bebyggda områden, med glas, plåt, plast, papper eller annat avfall.
(Uteslutn.)

26b §.

Den som själv förorsakat eller eljest kan anses ansvarig för nedskräpning eller osnyggande i naturen är skyldig att snygga upp det nedskräpade området.

Om åtgärder, som skall vidtagas ifall det inte varit möjligt att utreda vem som förorsakat eller varit ansvarig för nedskräpning, stadgas i landskapslagen om hantering av avfall (/80).

28 §.

Beslut om inrättande av naturreservat och fredande av naturminne på enskild tillhörig fastighet kan landskapsstyrelsen förklara helt eller delvis upphävt om fredningen på grund av ändrade förhållanden inte vidare synes motiverad. Innan landskapsstyrelsen upphäver fredningsbeslut skall beträffande naturreservat kommunen och beträffande naturminne markägaren givas tillfälle att yttra sig i ärendet.

35 §.

(Lika som i landskapsstyrelsens framställning).

Denna lag träder i kraft den 1 augusti 1980. Har därförinnan annan täktverksamhet än för husbehov bedrivits utan godkänd täktplan, får verksamheten fortsätta efter den 1 december 1980 endast om landskapsstyrelsen godkänt plan för tekten.

Mariehamn den 20 december 1979.

På lagutskottets vägnar:

Sune Carlsson
ordförande

Lars Carlsson
sekreterare.

Närvarande i utskottet: ordföranden Carlsson, viceordföranden Berg, samt ledamöterna A. Häggblom, B. Häggblom och Lindfors.